

SZŐNYI ISTVÁN (1894-1960)

Dunakanyar | *Danube bend, 1923*

Olaj, vászon | Oil on canvas, 74x100 cm
Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Szőnyi I. 1923

Kezdő ár | Starting price: 12 000 000 Ft / 36 364 EUR
Becsérték: 20 000 000 – 30 000 000 Ft
Estimated value: 60 606 – 90 909 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

- Szőnyi István gyűjteményes kiállítása. Ernst Múzeum, Budapest, 1924. január, katalógus: 64 (*Duna* címen)
- Stephan Szőnyi. Malerei Graphik. Staatliche Museen zu Berlin-National Galerie, Berlin, 1963. augusztus-október, katalógus: 5. (*Donaubogen bei Zebegény* címen)
- Szőnyi István emlékkiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, 1963. december – 1964. március, katalógus 6. (*A zebegényi Dunakanyar* címen)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

- Modern magyar festészet 1919-1964. Szerkesztette: Kiesebach Tamás, Kiesebach Galéria, Budapest, 2004., 330. 576. Kép (*Zebegény* címen)

1. *Zebegény látképe, 1928*
archív képeslap

2. *A Dunakanyar*
archív fotó

Szőnyi István festészeti tanulmányait az első világháború kitörése – sok társáéhoz hasonlóan – kettétörte, mindvégig katonaként szolgált, előbb a fronton, tbc-s megbetegedése után pedig Kolozsvárott. Ennek köszönhetően tudott azonban részt venni 1917 és 1918 nyarán Nagybányán, a Képzőművészeti Főiskola katonai hallgatói számára rendezett tanfolyamokon. A fiatal Szőnyi művészi pályájának kezdetét három, látszólag eltérő hatás befolyásolta: elsőként a nagybányai stílus (és azon belül is Ferenczy Károly panteista természetszemlélete és monumentális bibliai kompozíciói); majd a következő nemzedék, a Nyolcak expresszív konstruktivizmusa; végül pedig Uitz Béla (emberközpontú, súlyos, monumentális) festésze-

te.¹ Amikor 1919-ben Szőnyi leszerelt, már kész művészként tartották számon, rendszeresen szerepelt a Múcsarnok csoportkiállításain, első gyűjteményes bemutatkozására pedig 1921-ben az Ernst Múzeumban került sor, amelynek során elnyerte a Szinyei Társaság nagydíját, valamint a tagok közé választották. Műveivel nagy hatást gyakorolt a fiatalokra is, többek között Aba-Novák Vilmosra, Korb Erzsébetre, Patkó Károlyra, akikkel később együtt művelték az ún. árkádai festészetet, amely voltaképpen válaszvolt a háború borzalmaira, és az emberi lealacsonyodással szemben a szépséget és harmóniát kereste. Ebben az időben (1919-1924) Szőnyi leginkább nagyméretű akt-kompozíciókat és kisebb rézkarcokat készített, amelyeken a szín-

nel szemben, inkább a formának, a tömegnek, a vonalnak és a fénynek jutott a hangsúlyosabb szerep. De a tájképek festéséről sem mondott le, noha ezek mutatják még a legheterogénebb képet korabeli festészetéről. Utólag már biztosan állíthatjuk, hogy Szőnyi életének sorsfordító eseménye, hogy 1924-ben Zebegénybe került. Ugyan több jelzett olajképe és akvarellje – ahogyan a most aukcióra kerülő *Dunakanyar, 1923* – is arról tanúskodik, hogy már az előző évben megfordult és alkotott itt, de e tájként házasságkötése és letelepedése révén lett a megtalált, örök motívum művészetében. A *Dunakanyar* változatos domborzatú hegyei, lankás tájai, a vonuló felhők színváltozásai, a folyó ezer színben tündöklő víztükré-

továbbá a vízparti falu mindennapjai a reveláció erejével hatottak rá. Maga erről a *Kortárs* című folyóirat 1961. augusztusi számában a következőképpen nyilatkozott: „[...] *A táj és az emberek összefüggő egységét láttam itt meg, olyan miliőben, mely nagyon megfelelt elgondolásaimnak.*”² Tavasztól őszig festette a Szent Mihály hegy oldalában húzódó falu kis fehér házait és lakóit, a vidéki élet csendes, harmonikus világát, ahol szinte megállt az idő, míg vele szemben, az őt körülvevő környezet, napszakok, évszakok és hangulatok szerint folyton változik. „*Képzeletét a megfogható valóság nyűgözi le. De ez a valóság a visszantérő pillanat varázsa miatt elérhetetlen és beteljesülhetetlen. Nem is érdekli más, amikor fest, mint ez a valóság, életérzésének a*

nyomonkövetése. Nem számít a téma, az optikai látvány se fontos, csupán eszköz, hogy benne és általa az öröme zengjen, hogy élni szép. Festészetének a tónus az éltető eleme” – írja Haits Géza a *Jelenkor* hasábjain.³ Szőnyi zebegényi tájképeinél a hegytető, a kert vagy a falu minden pontjáról, újabb és újabb érdekes tájrészlet-kivágatokat fedezett fel, amelyeket alkalmasnak tartott megörökíteni. Ugyanakkor rendszeresen visszatalált a Dunakanyar-témához, és akárcsak Monet a roueni katedrálisoknál, ezekben egy nézőpontból kívánta megmutatni az elillanó színjátékokat. Ugyan a látványból indult ki, de az csak kiindulópont számára, és a mögötte meghúzódó energiákat, kibékíthetetlen ellentéteket (pl. változás-

állandóság, természet és ember kapcsolata) kereste.

Szőnyi e korai, 1923-as *Dunakanyar* c. olajfestményének ecsetkezelése inkább expresszív, témájában ellenben az impresszionisták útját követi, amennyiben a pillanatnyiság, az eső előtti utolsó pillanatok bemutatása a kép központi tárgya. Az a határhelyzet, amikor a távolban már esik, és rövid időre annak illúzióját adja, mintha a lehulló csapadék egybeolvadna a folyóval, míg az előtérben megjelenik az a jellegzetes szűrt fény, amelyet csak eső előtt látni. Ennél fogva a kontúrok, vonalak elvéve tűnnek elő a formák alól, azok „alakját” inkább az őket hangsúlyozó sötét tónusú színek adják.

FÖLDES LÉNA

1 Pataky Dénes: Szőnyi István. Corvina Kiadó, Budapest, 1971-, 5-6.
2 Szőnyi István önvallomása. In: *Kortárs* 1961/8., 281.
3 Haits Géza: Szőnyi István. In: *Jelenkor* 1964/5., 446.